

Sygn. akt I C 177/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 grudnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej Wydział I Cywilny

w składzie

Przewodniczący: SSO Jakub Drzastwa

Protokolant: protokolant sądowy Ewelina Blacha

po rozpoznaniu w dniu 8 grudnia 2017 r. w Bielsku-Białej

na rozprawie

sprawy z (...)D.

(...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę

- 1) zasądza od strony pozwanej (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki D. D. rentę w wysokości 800 zł (osiemset złotych) miesięcznie, poczynając od 1 marca 2016 r., płatnej do 10. dnia każdego miesiąca, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia następnego po dniu zapłaty;
- 2) zasądza od strony pozwanej (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki D. D. kwotę 41.600 zł (czterdzieści jeden tysięcy sześćset złotych) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 20.800 zł od dnia 14 marca 2014 r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 20.800 zł od dnia 10 września 2016 r. do dnia zapłaty;
- 3) oddala powództwo w pozostałym zakresie;
- 4) zasądza od strony pozwanej (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki D. D. kwotę 4.760,54 zł (cztery tysiące siedemset sześćdziesiąt złotych 54/100) tytułem zwrotu kosztów procesu;
- 5) nakazuje pobrać od strony pozwanej (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej kwotę 254,18 zł (dwieście pięćdziesiąt cztery złote 18/100) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych;
- 6) nakazuje ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej z roszczenia zasądzonego w punkcie 2. na rzecz powódki D. D. kwotę 514,73 zł (pięćset czternaście złotych 73/100) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Sędzia

Sygn. akt I C 177/16

UZASADNIENIE

D. D. w dniu 8 kwietnia 2016 r. wniosła przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. pozew domagając się zasądzenia od pozwanej:

1. comiesięcznej renty alimentacyjnej w wysokości 1.200 zł miesięcznie, liczonej od dnia 1 marca 2016 r., płatnej do 10. każdego miesiąca wraz z odsetkami za zwłokę liczonymi od dnia następnego do dnia zapłaty;
2. kwoty 19.200 zł tytułem zaległej renty za okres od 1 listopada 2011 r. do 28 lutego 2013 r. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 8 lutego 2014 r. do dnia zapłaty;
3. kwoty 43.200 zł tytułem zaległej renty za okres od 1 marca 2013 r. do 1 marca 2016 r. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 8 lutego 2014 r. do dnia zapłaty,

a także zasądzenia od pozwanej na rzecz powódki kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powódka podniosła, że jej mąż R. D. oraz synowie Ł. D. i G. D. ponieśli śmierć w wypadku drogowym w dniu 3 marca 2001 r., którego sprawca został skazany wyrokiem karnym. W dniu śmierci mąż miał 46 lat, a synowie 17 i 20 lat. Mąż powódki przed wypadkiem pracował w kopalni, gdzie zarabiał około 3.000 zł. Wystarczało ono na godne życie całej rodzinie. W 2002 r. powódka została uznana za częściowo niezdolną do pracy i ZUS przyznał jej rentę rodzinną w wysokości 1.300 zł. Środki te są niewystarczające do zaspokojenia koniecznych kosztów utrzymania i leczenia. Powódka podniosła również, że także synowie z pewnością mogliby wspierać ją finansowo. (...) planowali karierę w wojsku. Ł. D. był uczniem Technikum Mechanicznego dla Dorosłych przy Zespole Szkół (...) w B., a G. D. kończył (...) Szkołę Zawodową nr (...) przy Zespole Szkół (...) w B.. Każdy z nich po podjęciu pracy mógłby osiągać co najmniej minimalne wynagrodzenie. Powódka podniosła, że jej leczenie wynika z doznanych urazów w wypadku z dnia 3 marca 2001 r. generuje ogromne koszty, którym nie jest w stanie sprostać.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódki na jej rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

Przyznała, że w dniu zdarzenia drogowego 3 marca 2001 r. ubezpieczała sprawcę wypadku S. S. z tytułu umowy obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych. Dotychczas pozwana wypłaciła powódce kwoty – w 2008 r. 110.000 zł tytułem odszkodowania oraz na mocy wyroków sądowych – tut. Sądu Okręgowego z 21 marca 2013 r., I C 194/12 oraz Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 12 września 2013 r., I ACa 538/13, kwotę 250.000 zł tytułem zadośćuczynienia w związku ze śmiercią małżonka i synów. Zdaniem pozwanej żądanie renty bieżącej w wysokości 1.200 zł miesięcznie, jak i skapitalizowanej w kwocie 62.400 zł, nie zostało udowodnione co do zasady i wysokości. Pozwana zakwestionowała sposób wyliczenia renty, wskazując, że stanowi ona różnicę między wynagrodzeniem męża a świadczeniem otrzymywanym przez powódkę z ZUS tytułem renty alimentacyjnej, z całkowitym pominięciem konieczności ponoszenia przez męża kosztów swojego utrzymania, gdyby żył, a nadto jego możliwości zarobkowych i innych dochodów powódki. Uszczerbek powódki z tytułu alimentacji został już pokryty w drodze renty rodzinnej wypłacanej przez ZUS. Dla rozstrzygnięcia roszczenia powódki należy ustalić, w jakim zakresie środki dostarczane przez zmarłego lub jego osobiste starania wyrażone w pieniądzu przyczyniały się do tworzenia tej części dochodów, która była zużywana na pokrycie usprawiedliwionych potrzeb powódki w zakresie jej utrzymania. Obecnie osiągany przez powódkę dochód przewyższa średni dochód na jednego członka rodziny uzyskiwany przez rodzinę powódki przed wypadkiem z 2001 r. Średni dochód z pracy męża w 2000 r. wynosił 2.936 zł brutto, ale obecnie byłby już na emeryturze i jego świadczenia byłyby mniejsze niż zarobki.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 3 marca 2001 r. S. S., kierując samochodem marki F. (...), nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym określone w art. 9 ustawy Prawo o ruchu drogowym w ten sposób, że wjeżdżając na skrzyżowanie ul. (...) nie ułatwił przejazdu pojazdowi uprzywilejowanemu – ambulansowi Pogotowia ratunkowego poruszającego się z włączonymi sygnałami uprzywilejowania, doprowadzając w ten sposób do zderzenia obu pojazdów, w wyniku czego pasażerowie samochodu marki F. (...) R. D., Ł. D. i G. D. doznali obrażeń ciała, w wyniku których zmarli, a D. D. doznała obrażeń ciała w postaci złamania kości potylicznej, złamania z przemieszczeniem drugiego kręgu kręgosłupa szyjnego, złamania żeber, złamania żuchwy i stłuczenia lewego płuca, stanowiących ciężki uszczerbek na zdrowiu, to

jest dopuścił się czynu z art. 177 § 2 k.k., za co został skazany wyrokiem Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej z 29 czerwca 2005 r., III K 1326/04. Wskutek wypadku u powódki wystąpiły także utrwalone zaburzenia nerwicowo-depresyjne oraz trwałe zmiany osobowości po utracie najbliższych osób – męża i synów.

(wyrok Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej z 29.06.2005 r., III K 1326/04 – k. 12-13; dokumentacja medyczna – k. 65-139, 319-326; opinia sądowo-psychiatryczna z 30.01.2012 r. sporządzona do sprawy Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej I C 194/12 – k. 236-239 akt Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej I C 194/12 oraz k. 148-151 akt niniejszej sprawy)

R. D. był mężem powódki D. D., a Ł. D. i G. D. byli ich dziećmi. W chwili śmierci mąż powódki rocznikowo miał 46 lat, a synowie odpowiednio 20 lat i 17 lat.

(odpis skrócony aktu urodzenia Ł. D. – k. 8; odpis skrócony aktu urodzenia G. D. – k. 10; odpis skrócony aktu małżeństwa – k. 9)

Powódka mieszka sama. Pomaga jej kuzyn A. D. (z pomocą swojego 16-letniego syna), który zrzuca węgiel raz-dwa razy w roku, rąbie drewno, dokonuje napraw w razie potrzeby, kosi trawę. Jest on u powódki średnio raz w miesiącu. Wcześniej pomoc tę sprawował mąż i synowie. W ramach wdzięczności powódka daje mu prezenty (głównie słodczyce), ewentualnie pieniądze. Powódce pomaga także zięć siostry powódki M. B., który średnio raz w miesiącu wykonuje różne prace, np. wymieniał telefon, wymieniał baterię w piecu, wymieniał piec c.o., wyjątkowo robił specjalne zakupy np. telefonu. Powódka odwdzięczała się zapłatą lub prezentami dla dziecka M. B. w postaci książki czy maskotki. W bieżących sprawach pomaga jej także dalszy krewny R. K., który jest u niej około raz w miesiącu. Powódkę odwiedzają również jej bratowa A. K. wraz ze swoim mężem E. K. oraz córką K. K.. Zabierają ją na święta, jeżdżą z nią na cmentarz. Średnio u powódki co tydzień ktoś jest. Łącznie przeznaczona ona około 100 zł miesięcznie na prezenty w ramach wdzięczności za pomoc. Powódka żyje skromnie. Nie jeździ na wczasy, wycieczki.

(zeznania świadka A. D. – nagranie audiowizualne z rozprawy z dnia 9 września 2016 r.; zeznania świadka M. B. – nagranie audiowizualne z rozprawy z dnia 9 września 2016 r.; zeznania świadka R. K. – nagranie audiowizualne z rozprawy z dnia 9 września 2016 r.; zeznania świadka E. K. – nagranie audiowizualne z rozprawy z dnia 9 września 2016 r.; zeznania świadka A. K. – nagranie audiowizualne z rozprawy z dnia 9 września 2016 r.; zeznania powódki – nagranie audiowizualne z rozprawy z dnia 9 września 2016 r.; zeznania świadka K. K. – nagranie audiowizualne z rozprawy z dnia 27 września 2016 r.; zeznania powódki – k. 464)

Powódka wskutek wypadku z dnia 3 marca 2001 r. była kilkakrotnie leczona operacyjnie. Od czasu wypadku była także kilkakrotnie hospitalizowana, głównie w oddziałach rehabilitacyjnych. Jest leczona pod opieką poradni lekarza rodzinnego, poradni chirurgii urazowo-ortopedycznej, poradni onkologicznej, poradni okulistycznej i rehabilitacyjnej. Wizyty lekarskie i rehabilitacyjne mają związek z następstwami urazu doznanymi w wypadku z dnia 3 marca 2001 r. Poza zmianami pourazowymi rozpoznano u powódki choroby przewlekłe: cukrzycę typu 2, hiperlidemię, chorobę zwyrodnieniową kręgosłupa i stawów, a także dolegliwości pozostające w związku z przebyłym urazem wielonarządowym: zaburzenia lękowo-depresyjne, zaburzenia pamięci, przewlekły zespół bólowy grzbietu. Przewlekłe stosuje ona leki: O., L., D. M., D. ret., F., C., L., M.. Stan ogólny powódki jest dość dobry. Ma ograniczoną ruchomość stawów kończyn dolnych i kręgosłupa, ale jest osobą samodzielną, zdolną do samoobsługi. Z uwagi na dolegliwości bólowe stosuje przewlekłe leki i korzysta z zabiegów rehabilitacyjnych. Powódka gospodaruje samodzielnie, samodzielnie też robi zakupy.

(dokumentacja medyczna – k. 65-139, 319-326, 392-395; opinia sądowo-lekarska specjalisty chorób wewnętrznych S. D. – k. 351-352; opinia sądowo-lekarska uzupełniająca specjalisty chorób wewnętrznych S. D. – k. 373-374; zeznania powódki – k. 464)

W związku ze stanem zdrowia powódka co miesiąc ponosi stałe wydatki na leczenie w wysokości około 210-348 zł, w tym 160-180 zł na leki i 48-168 zł na dojazdy do poradni lekarskich i na zabiegi rehabilitacyjne. Dwa razy w roku korzysta z 2-tygodniowych zabiegów rehabilitacyjnych refundowanych w ramach NFZ. Na zabiegi powódka dojeżdża

autobusem (koszt jednorazowego przejazdu wynosi 1,50 zł). Powódka ponadto przyjmuje leki na alergię, których koszt wynosi około 40 zł miesięcznie.

(dokumentacja medyczna – k. 65-139, 319-326, 392-395; opinia sądowo-lekarska specjalisty chorób wewnętrznych S. D. – k. 351-352; opinia sądowo-lekarska uzupełniająca specjalisty chorób wewnętrznych S. D. – k. 373-374; zeznania powódki – k. 464)

Powódka od 1972 r. pracowała w Fabryce (...) w B., a zakończyła pracę w dniu 25 sierpnia 2002 r. z uwagi na rozwiązanie umowy przez pracodawcę spowodowaną długotrwałą niezdolnością do pracy. Jej wynagrodzenie w ostatnim pełnym roku pracy (2000 r.) wynosiło 21.370,40 zł brutto, a w ostatnich miesiącach wynosiło średnio 1.215,38 zł netto (wahało się pomiędzy 1.036 zł a 1.308,20 zł netto). Obecnie wynagrodzenie na stanowisku zajmowanym przez powódkę wynosi około 1.800 zł netto.

(świadczenie pracy powódki z 17.09.2002 r. – k. 14, 21; pismo Fabryki (...) z 10.12.2008 r. – k. 15; umowa o pracę – k. 16; zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu – k. 18-20; pismo Fabryki (...) z 10.12.2008 r. – k. 24; zaświadczenie pracodawcy – k. 26; zeznania powódki – nagranie audiowizualne z rozprawy z dnia 9 września 2016 r.)

Po zakończeniu okresu zasiłku chorobowego w 2002 r. powódka uzyskała prawo do renty rodzinnej w wysokości 1.032,86 zł netto (1.222 zł brutto), w 2003 r. – 1.067,30 zł (1.267 zł brutto), w 2005 r. – 1.079,24 zł (1.289,87 zł brutto). W 2006 r. renta wynosiła 1.139,98 zł (1.369,84 zł brutto), w 2008 r. – 1.212,58 zł (1.458,88 zł brutto), w 2011 r. – 1.394,32 zł (1.669,58 zł brutto), w 2012 r. – 1.451,93 zł (1.740,58 zł brutto). W 2016 r. świadczenie wynosiło 1.564,49 zł (1.879,66 zł brutto). W 2016 r. otrzymała także jednorazowy dodatek pieniężny w wysokości 50 zł. Obecnie powódka pobiera emeryturę w wysokości 1.580,31 zł (1.899,24 zł brutto).

(decyzja ZUS o waloryzacji renty z 14.03.2006 r. – k. 22-23, 291-292; zeznania powódki – nagranie audiowizualne z rozprawy z dnia 9 września 2016 r.; decyzja ZUS o waloryzacji renty z 11.03.2011 r. – k. 261; zaświadczenie ZUS z 05.04.2012 r. – k. 264; dokumentacja ZUS dotycząca wniosku o emeryturę – k. 265-274, 453-454; decyzja ZUS o waloryzacji renty z 12.03.2008 r. – k. 290-291; decyzja ZUS o przyznaniu renty z 16.11.2005 r. – k. 292; decyzja ZUS o przyznaniu renty z 11.12.2003 r. – k. 293-294; decyzja ZUS o przeliczeniu renty z 12.09.2002 r. – k. 294-295; decyzja ZUS o waloryzacji renty z 14.03.2016 r. – k. 452; decyzja ZUS o przyznaniu jednorazowego dodatku pielęgnacyjnego z 14.03.2016 r. – k. 455-456; decyzja ZUS o przyznaniu emerytury z 21.09.2016 r. – k. 457-459; zeznania powódki – k. 464)

R. D. pracował w Kopalni (...) na stanowisku górnik p/z, pomocy dołowej, a jego wynagrodzenie w 2000 r. wyniosło łącznie 35.231, 92 zł. Otrzymywał z pracy deputat węglowy, który zapewniał opał na cały rok.

(zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu – k. 17; świadectwo pracy z 02.05.1989 r. – k. 27; zaświadczenie o okresach nieskładkowych po 15.11.1991 r. – k. 28; zaświadczenie z 18.05.2001 r. – k. 29; zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu – k. 30-31; umowa o pracę z 03.05.1989 r. – k. 35-36; świadectwa pracy – k. 37-42; zestawienia składników wynagrodzenia – k. 43-64; zeznania powódki – nagranie audiowizualne z rozprawy z dnia 9 września 2016 r.)

R. D. przysługiwałoby uprawnienie do emerytury po ukończeniu 50 lat, to jest w dniu 21 kwietnia 2005 r. Hipotetyczna emerytura, jaką mógłby on uzyskać na dzień 21 kwietnia 2017 r., przy przyjęciu, że pracowałby na powierzchni do 60 roku życia, wynosiłaby: przy przyjęciu 30 okresów składkowych – 3.121,35 zł, a przy przyjęciu 36 okresów składkowych – 3.536,87 zł.

(opinia biegłej sądowej K. B. z 03.08.2017 r. wraz z załącznikami – k. 408-419)

(...) powódki w chwili wypadku byli uczniami: Ł. D. – Technikum Mechanicznego dla Dorosłych przy Zespole Szkół (...) w B., a G. D. – (...) Szkoły Zawodowej nr (...) przy Zespole Szkół (...) w B..

(zaświadczenia z 30.03.2012 r. – k. 140-141)

Powódka otrzymała ubezpieczenie z tytułu zgonu ubezpieczonego na podstawie polisy ubezpieczeniowej w wysokości 4.000 zł. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej z 21 marca 2013 r., I C 194/12, zmienionym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 12 września 2013 r., I ACa 538/13, zasądzono od pozwanej (...) S.A. na rzecz powódki D. D. kwotę 250.000 zł tytułem zadośćuczynienia.

Wcześniej otrzymała także łącznie 110.000 zł odszkodowania tytułem pogorszenia się sytuacji życiowej po śmierci męża i dzieci.

(pismo (...) na (...) S.A. z 12.11.2002 r. – k. 32; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 12.09.2013 r., I ACa 538/13, wraz z uzasadnieniem – k. 315-319 akt Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej I C 194/12 oraz k. 188-192 akt niniejszej sprawy; wyrok Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej z 21.03.2013 r., I C 194//12, wraz z uzasadnieniem – k. 265, 275-278 akt Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej I C 194/12 oraz k. 193-197 akt niniejszej sprawy; korespondencja między stronami z akt szkody – k. 295-310)

Pismem z dnia 7 stycznia 2014 r. powódka wezwała stronę pozwaną do zapłaty renty w wysokości 1.700 zł płatnej do 10 każdego miesiąca wraz z odsetkami w przypadku nieterminowej zapłaty, a także do wyrównania różnicy pomiędzy przyznaną rentą a rentą żadaną za okres od 27 grudnia 2010 r. do 27 grudnia 2013 r. w wysokości 61.200 zł. Wezwana przez pozwaną do uzupełnienia dokumentacji, złożyła stosowne dokumenty wraz z pismem z dnia 24 lutego 2014 r.

(wezwanie do zapłaty z 07.01.2014 r. – k. 142-143; pismo pozwanej z 04.02.2014 r. – k. 144; pismo powódki z 24 lutego 2014 r. – k. 145-146)

Ostatecznie pozwana w piśmie z dnia 13 marca 2014 r. odmówiła przyznania renty.

(pismo pozwanej z 13.03.2014 r. – k. 147)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powyżej wskazanych dokumentów, zgodnie z art. 244 k.p.c. i art. 245 k.p.c. Dokumenty te nie budzą wątpliwości, a strony nie kwestionowały ich treści. Sąd dopuścił między innymi dowody z kserokopii dokumentów z akt szkody pozwanej (...) S.A. złożonych do akt sądowych. Nie było jednak potrzeby uwzględnienia wszystkich dokumentów akt szkodowych, ponieważ częściowo dotyczyły one innych pokrzywdzonych, to jest A. K. i B. S..

Sąd przyznał moc dowodową także zeznaniom świadków i zeznaniom powódki, których zeznania były zgodne ze sobą nawzajem, jak i z dowodami z dokumentów, a także znalazły potwierdzenie w opinii sądowo-lekarskiej specjalisty chorób wewnętrznych S. D. sporządzonej w niniejszej sprawie. Należy jedynie wskazać, że zeznania powódki w zakresie wydatków na leki nie są do końca zgodne z wnioskiem opinii sądowo-lekarskiej S. D..

Powódka ostatecznie wskazała bowiem, że na leczenie wydaje około 500-600 zł miesięcznie, a z opinii wynika, że na ten cel niezbędna jest kwota około 210-348 zł miesięcznie. Należy jednak zauważyć, że ta rozbieżność jest pozorna, ponieważ wartości podane przez powódkę, jak i przez biegłego są szacunkowe i mogą się różnić w zależności od potrzeb na leki w danej chwili, cen w aptekach, kosztów dojazdów do placówek medycznych, a nadto powódka podała dodatkowo, że w ramach jej wydatków na leki są leki na alergię, których opinia nie uwzględnia, a których koszt wynosi około 40 zł miesięcznie.

Sąd poczynił ustalenia także na podstawie opinii sądowo-lekarskiej specjalisty chorób wewnętrznych S. D. wraz z opinią uzupełniającą tego biegłego oraz na podstawie opinii biegłej sądowej K. B. z dnia 3 sierpnia 2017 r. Opinie te zostały sporządzone prawidłowo i rzetelnie, zgodnie ze zleceniem Sądu, w przypadku opinii sądowo-lekarskiej po przeprowadzeniu badania powódki, a wnioski tych opinii zostały przedstawione w sposób wiarygodny, ze wskazaniem sposobu dochodzenia do nich. Wprawdzie strona pozwana zgłosiła wątpliwość co do wniosków zawartych

w opinii sądowo-lekarskiej S. D., to jednak zostały one wyjaśnione w opinii uzupełniającej. Ostatecznie strony nie kwestionowały opinii.

Przeprowadzone dowody są wystarczające do oceny zasadności powództwa i wydania wyroku, zgodnie z art. 227 k.p.c.

Sąd zważył, co następuje:

Odpowiedzialność strony pozwanej (...) S.A. należało rozważyć na podstawie art. 9 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych i art. 822 § 1 k.c., zgodnie z którymi umowa ubezpieczenia obowiązkowego odpowiedzialności cywilnej obejmuje odpowiedzialność cywilną podmiotu objętego obowiązkiem ubezpieczenia za szkody wyrządzone czynem niedozwolonym oraz wynikłe z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, o ile nie sprzeciwia się to ustawie lub właściwości (naturze) danego rodzaju stosunków, a ubezpieczyciel zobowiązany jest do zapłacenia odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczony. Ponadto stosownie do art. 34 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, będącą następstwem śmierci, uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia bądź też utraty, zniszczenia lub uszkodzenia mienia.

Objęcie sprawcy szkody S. S. ubezpieczeniem obowiązkowym od odpowiedzialności cywilnej oznacza zatem, że odpowiedzialność pozwanej (...) S.A. uzależniona jest od odpowiedzialności S. S. kierującego pojazdem marki F. (...).

Kwestię tej odpowiedzialności reguluje w szczególności art. 436 § 1 w zw. z art. 435 § 1 k.c. wprowadzający odpowiedzialność na zasadzie ryzyka (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 18 października 1975 r., I CR 608/75, OSP 1977/3/53), natomiast rodzaj i zakres roszczeń należy oceniać na podstawie art. 446 § 2 k.c. Odpowiedzialność S. S., a tym samym odpowiedzialność pozwanej nie była sporna, co należy przyjąć jako przyznanie odpowiedzialności strony pozwanej co do zasady za szkody majątkowe i niemajątkowe wyrządzone przez S. S. w związku z wypadkiem z dnia 3 marca 2001 r. Odpowiedzialność ta została potwierdzona w postępowaniu zakończonym wyrokiem Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej z dnia 21 marca 2013 r., I C 194/12, zmienionym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 12 września 2013 r., I ACa 538/13, zasądzającym od pozwanej (...) S.A. na rzecz powódki D. D. kwotę 250.000 zł tytułem zadośćuczynienia. Biorąc pod uwagę dodatkowo, że zgodnie z art. 11 k.p.c. Sąd w niniejszej sprawie jest związany ustaleniami wydanego wyroku Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej z dnia 29 czerwca 2005 r. w sprawie III K 1326/04, co do popełnienia przestępstwa przez S. S., jest to jednoznaczne z przyjęciem jego odpowiedzialności za skutki wypadku z dnia 3 marca 2001 r., a tym samym przyjęciem odpowiedzialności w tym zakresie ubezpieczyciela (...) S.A. Biorąc powyższe pod uwagę należy uznać, że strona pozwana (...) S.A. ponosi odpowiedzialność za szkodę majątkową i niemajątkową poniesioną przez powódkę na skutek wypadku komunikacyjnego z dnia 3 marca 2001 r.

Mając rozważoną kwestię odpowiedzialności za spowodowanie wypadku komunikacyjnego, w wyniku którego R. D. poniósł śmierć, należy wskazać, że roszczenie powódki o rentę znajduje podstawę prawną w art. 446 § 2 k.c. Przepis ten stanowi, że osoba, względem której ciążył na zmarłym ustawowy obowiązek alimentacyjny, może żądać od zobowiązanego do naprawienia szkody renty obliczonej stosownie do potrzeb poszkodowanego oraz do możliwości zarobkowych i majątkowych zmarłego przez czas prawdopodobnego trwania obowiązku alimentacyjnego.

Odnosząc się do żądania renty w wysokości 1.200 zł miesięcznie trzeba wskazać, że roszczenie to ma charakter odszkodowawczy, gdyż ma kompensować korzyści, jakie uprawniona utraciła przez śmierć męża i synów, a wysokość renty ma być obliczona stosownie do potrzeb poszkodowanej oraz do możliwości zarobkowych i majątkowych zmarłych przez czas prawdopodobnego trwania obowiązku alimentacyjnego. Obowiązek alimentacyjny między małżonkami wynika z art. 27 k.r.o., a obowiązek alimentacyjny dzieci względem rodzica z art. 128 k.r.o.

Trzeba jednak mieć na uwadze, że obowiązek alimentacyjny małżonka wyprzedza taki obowiązek krewnych uprawnionego. Wprawdzie ani art. 130 k.r.o. (zgodnie z którym obowiązek jednego małżonka do dostarczania środków utrzymania drugiemu małżonkowi po rozwiązaniu lub unieważnieniu małżeństwa albo po orzeczeniu

separacji wyprzedza obowiązek alimentacyjny krewnych tego małżonka), ani żaden inny przepis prawa nie określa kolejności obowiązku alimentacyjnego krewnych małżonka uprawnionego do świadczeń alimentacyjnych ze strony współmałżonka na podstawie art. 27 k.r.o. w czasie trwania małżeństwa, to zdaniem Sądu w pełni przekonywający jest jednak pogląd, że skoro obowiązek alimentacyjny rozwiedzionego małżonka wyprzedza obowiązek krewnych drugiego małżonka, to tym bardziej obowiązek zobowiązanego małżonka wyprzedza obowiązek krewnych uprawnionego małżonka w czasie trwania małżeństwa (tak J. Gwiazdomorski w: "Alimentacyjny" obowiązek między małżonkami, Warszawa 1970, s. 81). Dlatego okoliczności podnoszone przez powódkę, iż synowie wspieraliby ją finansowo nie uzasadnia uwzględnienia w niniejszej sprawie utraty przez nią środków alimentacyjnych od synów wskutek ich śmierci. W sytuacji, gdy powódka i jej zmarły mąż byłiby w stanie utrzymać się samodzielnie i zaspokoić swoje potrzeby, bez znaczenia jest możliwość wspierania powódki przez synów, ponieważ nie przysługiwałoby powódce roszczenie alimentacyjne względem dzieci. Legitymację do wystąpienia z omawianym roszczeniem z art. 446 § 2 k.c. mają bowiem tylko te osoby, które w danej sytuacji faktycznej miałyby roszczenie alimentacyjne do zmarłego, a nie te, które hipotetycznie mieszczą się w kręgu uprawnionych do alimentów.

Zgodnie a art. 446 § 2 k.c. o wysokości renty przesadzają analogiczne okoliczności, jak o wysokości świadczeń alimentacyjnych. Okolicznościami tymi są: potrzeby poszkodowanego oraz możliwości zarobkowe i majątkowe zmarłego. Należy także mieć na uwadze specyfikę obowiązku alimentacyjnego w rodzinie określonego w art. 27 k.r.o., o którym decyduje stosunek uzyskanych środków do ogólnych potrzeb dzielonych między członków rodziny stosownie do ich indywidualnych potrzeb. Pod pojęciem potrzeb należy rozumieć zwykle potrzeby życiowe, potrzeby uzasadnione np. stanem zdrowia.

Przy ustalaniu renty powinna być brana pod uwagę hipotetyczna wysokość świadczeń alimentacyjnych, do jakich byłby zobowiązany zmarły, co oznacza, że konieczne jest uwzględnienie hipotetycznych możliwości zarobkowych i majątkowych zmarłego, w kontekście istniejących możliwości dalszej pracy czy uzyskania prawa do emerytury, itp. Należy uwzględnić nie tylko dotychczasowe możliwości zarobkowe i majątkowe zmarłego, ale również prawdopodobieństwo zachowania się jego w przyszłości (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 28 lipca 2005 r., V CK 31/05, MoP 2005, Nr 17, poz. 827, Legalis nr 69758).

Należy również zaznaczyć, że w okresie objętym żądaniem, to jest od 1 listopada 2011 r. obaj synowie powódki byłyby dorośli (we wskazanej dacie mieliby rocznikowo 27 lat i 30 lat), a więc nie byłiby na utrzymaniu powódki i jej męża, co skutkuje tym, że nie ma potrzeby brać pod uwagę kosztów ich utrzymania. Należy powołać się tu na stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 27 lutego 1975 r., III PR 11/75, Legalis nr 18601, zgodnie z którym przy określeniu wysokości renty na rzecz osób, wobec których zmarły miał ustawowy obowiązek alimentacji, należy brać pod uwagę tylko usprawiedliwione potrzeby tej osoby, a nie ewentualne potrzeby pełnoletnich jej dzieci, które mogły liczyć w pewnej mierze na pomoc ze strony zmarłego, gdyby żył i za życia pomagał tym dzieciom.

Sąd miał na uwadze, że na podstawie okoliczności sprawy nie jest możliwe ustalenie dokładnego hipotetycznego dochodu, jaki by uzyskiwał zmarły R. D.. W 2005 r. przysługiwałoby mu już bowiem uprawnienie do emerytury. Biorąc jednak pod uwagę prawdopodobieństwo zachowania się jego w przyszłości Sąd przyjął, że nabyłby on prawo do emerytury co najmniej w 2017 r. Uwzględniając jego zarobki w ostatnim roku przed wypadkiem z dnia 3 marca 2001 r. (w 2000 r.), które wynosiły około 3.000 zł brutto miesięcznie oraz dotychczasowy przebieg zatrudnienia, Sąd przyjął do ustalenia jego hipotetycznej emerytury 30 okresów składkowych, co prowadzi do ustalenia, że jego emerytura wynosiłaby 3.121,35 zł, co daje 2.500-2.600 zł netto.

Obecny dochód powódki wynosi natomiast około 1.600 zł netto. Jej potrzeby są jednak zwiększone w stosunku do potrzeb zazwyczaj istniejących u osób w wieku powódki. Wymaga na bowiem ponoszenia kosztów związanych z leczeniem. Nic nie wskazuje natomiast na to, aby mąż powódki, gdyby żył, wymagał ponoszenia kosztów leczenia wykraczających poza zwykłe potrzeby, co uzasadniałoby partycypowanie zmarłego w kosztach utrzymania rodziny w większym zakresie od powódki.

Z przeprowadzonego postępowania dowodowego wynika, że koszty leczenia powódki wynoszą do około 400 zł miesięcznie. W tym zakresie Sąd uwzględnił okoliczności wynikające z opinii sądowo-lekarskiej, z której wynika, że koszty leków oraz dojazdów do placówek medycznych wynoszą 210-348 zł. Należało jednak wziąć dodatkowo pod uwagę, że powódka ponosi ponadto stałe koszty zakupu leków antyalergicznym w wysokości 40 zł. Przyjęta kwota 400 zł nie odbiega znacznie od kosztów leczenia wskazanych przez powódkę, to jest 500-600 zł. Do kosztów leczenia powódki nie można obecnie zaliczyć kosztów rehabilitacji (poza dojazdami do placówek na zabiegi), ponieważ korzysta ona z zabiegów w pełni refundowanych przez NFZ.

Przyjmując, że pozostałe (poza kosztami leczenia) koszty utrzymania małżonków byłyby podobne, a także biorąc pod uwagę różnicę pomiędzy uzyskiwanym przez powódkę świadczeniem w wysokości około 1.600 zł a świadczeniem, jaki by uzyskiwał R. D., to jest 2.500-2.600 zł, kwotą wystarczającą do pokrycia potrzeb powódki, odpowiadającą hipotetycznemu świadczeniu alimentacyjnemu, do jakiego zobowiązany byłby zmarły, jest kwota rzędu 800 zł miesięcznie.

Uwzględniając zasady doświadczenia życiowego, nie powinno budzić wątpliwości, że kwota ta zaspokoi potrzeby powódki, na które poza kosztami leczenia składają się w szczególności wyżywienie, odzież, środki czystości, kosmetyczne, ewentualne leczenie dentystyczne, fryzjer, koszty mieszkaniowe). Wyższa kwota wykraczałaby poza kryteria określone w art. 446 § 2 k.c. Dlatego rentę przekraczającą 800 zł miesięcznie Sąd uznał za nieuzasadnioną.

W ocenie Sądu zobowiązanie alimentacyjne R. D. wobec powódki wynosiłoby około 800 zł miesięcznie. W takiej też wysokości Sąd przyjął szkodę rentową powódki. Kompensuje ona korzyści, jakie uprawniona utraciła przez śmierć męża.

Reasumując, Sąd uwzględnił żądanie renty w części i w tym zakresie zasądził od strony pozwanej (...) S.A. na rzecz powódki D. D. rentę w wysokości 800 zł miesięcznie, poczynając od 1 marca 2016 r., płatną do 10. dnia każdego miesiąca, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia następnego po dniu zapłaty, o czym orzekł w punkcie 1. wyroku.

Żądanie odsetek znajduje podstawę w art. 481 § 1 k.c., zgodnie z którym jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Odnosząc się do żądania zapłaty zaległej renty za okres łącznie od dnia 1 listopada 2011 r. do dnia 1 marca 2016 r. (faktycznie do 29 lutego 2016 r.), należy stwierdzić, że podlegało ono uwzględnieniu w części.

Sąd do wyliczenia wysokości renty za poszczególne miesiące we wskazanym okresie przyjął kwotę 800 zł miesięcznie, opierając się na tych samych przesłankach co w przypadku obliczania renty na przyszłość (od dnia 1 marca 2016 r.). Okoliczności te przez cały okres objęty żądaniem były bowiem bardzo zbliżone do tych, których oceny Sąd dokonał powyżej (w szczególności proporcje dochodu powódki i hipotetycznego dochodu jej nieżyjącego męża, a także potrzeby powódki, w tym konieczność ponoszenia kosztów leczenia).

Okres pomiędzy 1 listopada 2011 r. a 29 lutego 2016 r. obejmuje 36 miesięcy. Zaległa renta wynosi zatem 41.600 zł (36 mies. x 800 zł). Taką też kwotę Sąd zasądził od pozwanej (...) S.A. na rzecz powódki D. D. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 20.800 zł od dnia 14 marca 2014 r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 20.800 zł od dnia 10 września 2016 r. do dnia zapłaty, o czym orzekł w punkcie 2. wyroku.

Żądanie odsetek od zaległej renty znajduje podstawę w art. 481 § 1 k.c. Odnośnie daty początkowej, od której mają być naliczane odsetki, Sąd zważył, że zgodnie z art. 14 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (t.j. Dz. U. z 2013r., poz. 392 z późn. zm.) zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni licząc od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie, a w przypadku gdyby wyjaśnienie w terminie, o którym mowa w ust. 1, okoliczności niezbędnych do ustalenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo

wysokości odszkodowania okazało się niemożliwe, odszkodowanie wypłaca się w terminie 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe, nie później jednak niż w terminie 90 dni od dnia złożenia zawiadomienia o szkodzie, chyba że ustalenie odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo wysokości odszkodowania zależy od toczącego się postępowania karnego lub cywilnego.

Należy podnieść, że zobowiązanie do zapłaty odszkodowania (taki charakter ma zaległa renta alimentacyjna) jest zobowiązaniem bezterminowym w związku z czym przekształcenie go w zobowiązanie terminowe następuje stosownie do treści art. 455 k.c. w wyniku wezwania do spełnienia świadczenia. Przyjmuje się również, że ciążący na ubezpieczycielu obowiązek terminowego świadczenia zależy od spełnienia dodatkowych przesłanek dotyczących współdziałania poszkodowanego, w tym zwłaszcza zgłoszenia roszczenia oraz obiektywnych możliwości ustalenia okoliczności koniecznych do ustalenia odszkodowania. W wypadku, gdy ustalenie wysokości szkody nie wymaga zasięgnięcia przez sąd wiadomości specjalnych (art. 278 § 1 k.p.c.), termin wymagalności świadczenia może być określony zgodnie z wymienionym wyżej przepisem art. 14 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych.

W niniejszej sprawie właściwym terminem początkowym naliczania odsetek od zaległej renty jest upływ 30-dniowego terminu od dnia wezwania ubezpieczyciela do zapłaty zaległej renty, a co najmniej terminem tym jest dzień, w którym strona pozwana ustosunkowała się do żądania powódki.

Wezwanie takie zostało zgłoszone stronie pozwanej w piśmie z dnia 7 stycznia 2014 r. Zgodnie z jego treścią żądanie obejmowało zaległą rentę za okres do 27 grudnia 2013 r. Przyjmując zgłoszone w niniejszej sprawie żądanie, okres ten obejmuje zaległą rentę za 26 miesięcy (od 1 listopada 2011 r. do 31 grudnia 2013 r.), to jest kwotę 20.800 zł. Powódka nie wykazała, kiedy doręczono powyższe wezwanie. Z akt sprawy wynika jednak, że pozwana ustosunkowała się do żądania w piśmie z dnia 13 marca 2014 r., co oznacza, że już co najmniej wówczas było możliwe dokonanie oceny zasadności zgłoszonego roszczenia powódki. Od dnia następnego, to jest 14 marca 2014 r. strona pozwana była już w opóźnieniu.

Od pozostałej kwoty zaległej renty, to jest od kwoty 20.800 zł, odsetki należy liczyć także w stosunku do wezwania do zapłaty. W tym przypadku wezwanie nastąpiło w chwili doręczenia pozwanej odpisu pozwu, ponieważ powódka nie wystosowała do pozwanej wcześniej odrębnego wezwania do zapłaty zaległej renty obejmującej okres od 1 stycznia 2014 r. do 29 lutego 2016 r. Datą początkową naliczania odsetek jest dzień następujący po doręczeniu pozwanej odpisu pozwu, to jest 10 września 2016 r.

W części przekraczającej zasądzoną rentę 800 zł miesięcznie oraz kwotę zaległej renty 41.600 zł wraz z określonymi powyżej odsetkami, roszczenie powódki jako bezzasadne podlegało oddaleniu, o czym Sąd orzekł w punkcie 3. wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł w punkcie 4. wyroku na podstawie art. 100 k.p.c. stosując stosunkowe rozdzielenie kosztów. Powódka utrzymała się ze swoim roszczeniem w około 66% (wartość przedmiotu sporu wynosiła 76.800 zł, a wartość zasądzzonego świadczenia wynosi 51.200 zł). Koszty poniesione przez strony wyniosły łącznie 18.519 zł, z czego powódka poniosła 11.057 zł (opłata od pozwu – 3.840 zł, wynagrodzenie pełnomocnika – 7.200 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa - 17 zł), a pozwana 7.462 zł (wynagrodzenie pełnomocnika – 7.200 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa - 17 zł, zaliczka w części przeznaczona na koszty opinii – 245 zł). Powódka powinna ponieść koszty w wysokości 6.296,46 zł (34% z 18.519 zł). Różnica pomiędzy poniesionymi przez nią kosztami (11.057 zł) a obciążającymi ją (6.296,46 zł) wynosi zatem 4.760,54 zł. Tę kwotę Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powódki tytułem kosztów procesu.

O kosztach sądowych nieuiszczonych przez strony (wydatki poniesione na wynagrodzenie biegłego wypłacone tymczasowo ze środków Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej – 768,91 zł) Sąd orzekł w punktach 5. i 6. wyroku.

W odniesieniu do strony pozwanej Sąd orzekł zgodnie z art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, stosując art. 100 k.p.c., poprzez nakazanie pobrania od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu

Okręgowego w Bielsku-Białej części nieuiszczonych kosztów sądowych w stosunku, w jakim przegrała proces, to jest kwoty 254,18 zł.

W odniesieniu do powódki należało na podstawie art. 113 ust. 2 pkt 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, stosując art. 100 k.p.c., nakazać ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej z roszczenia zasądzonego w punkcie 2. wyroku na rzecz powódki część nieuiszczonych kosztów sądowych w stosunku, w jakim przegrała proces, to jest kwotę 514,73 zł.

Sędzia: